

Unijní energetická nula a Česko aneb vstanou noví kominíci?

Author: SF / Petr Bým | Published: 17.05.2012

Proces implementace EPBD II do naší legislativy skrze novelu zákona o hospodaření energií právě nyní vrcholí a účinnosti by jeho nová verze měla nabýt už příští rok. Její nejskloňovanější pasáže - povinnost stavět jen budovy s „téměř nulovou spotřebou energie“ - se sice týkají časů trochu vzdálenějších (podle uživatele a velikosti budov bude odstartována rokem 2016 a k univerzalitě s nemnoha výjimkami má dojít v roce 2021), ale z hlediska úkolu takřka gigantického rozhodně nikoli nějak zvláště vzdálených.

Co je blízké nule?

Jaroslav Maroušek, který se jako energetický odborník na implementaci EPBD II do Česka osobně podílí, by měl vědět, co říká. A jak je patrné z úvodního citátu, tvrdí, že přesná definice „nulového“ standardu je věcí členských zemí, protože unijní norma umožňuje brát v potaz reálný stav věcí.

Právě připravovaná novela energetického zákona ovšem tuto zásadní záležitost neřeší. Definice energetické spotřeby blízké nule bude až na následné vyhláše. Ovšem už dnes je k dispozici technická norma (klasická ČSN), v níž protagonisté zeleného stavění jako onu „nulu“ stanovili spotřebu tepla na vytápění na úrovni 8 kWh na metr čtvereční a rok. Připomeňme: v éře energeticky nedbalého socialismu se u nás nezřídka stavěly budovy, kde bylo na otop zapotřebí 300 kWh, dnes je povoleno maximálně 150 kWh a doporučeno rozmezí 50 - 90 kWh. Současné kvalitní stavby vykazují spotřebu 80 kWh, nízkoenergetické do 50 kWh a za pasivní jsou považovány budovy s „topnou“ spotřebou do 15 kWh. Zmíněná norma jde tedy ještě dál. Přitom podíl nízkoenergetických domů na nové výstavbě u nás činí možná tak 2 % a pasivní domy jsou doslova vzácné. I na tom je patrné, že pokud vyhláška požadavky zatím jinak nezávazné normy převezme, bude to doslova revoluce.

Na nedávném semináři společnosti Envi A. šéfarchitekt společnosti Sekyra Group Roman Kraiczy položil v souvislosti s „nulovou“ ambicí EPBD II otázku: „Je to vůbec reálné?“ A poukázal třeba na nutnost pasivní, natož pak nulové stavby orientovat v terénu podle meteorologických poměrů, což jde na zelené louce, ale nikoli v proluce městské zástavby. Stejně problematická bude ve městech - už pro pasivní standard nutná - instalace solárních či fotovoltaických zařízení. Nejsou to ale jediné otázky, které převládající interpretace EPBD II vyvolává.

Na obzoru noví kominíci?

Nejde totiž jenom o cíle, ale i metody jejich dosažení. Kýžená „nula“ představuje státem zaručený stamiliardový byznys pro řadu odvětví, profesí a společností. Před časem si u nás cech kominíků za obdivuhodného nezájmu veřejnosti i médií vyloboval obchod století - povinnost majitelů domů všeho druhu jednou za rok absolvovat inspekci kominů. Pravda, hasiči si stěžovali, že notoricky zanedbávané komíny stojí v pozadí nemála požárů, ale zavést v zemi, kde se celou věčnost a bez fatálních problémů komíny nekontrolovaly vůbec či jednou za uherský čas, každoroční povinné prohlídky nepochybně představuje koeficient bezpečnosti přesahující představitivost každého stavebního technika. A zaručené příjmy pro kontrolory.

Z tohoto hlediska jsou ovšem čeští kominíci jen mřenkou proti velrybě těch, kteří svůj byznys možná svezou na státem sankcionované „nulové“ vlně. Už jenom nutnost od ledna 2013 každý prodej či pronájem nemovitosti doprovodit průkazem energetické náročnosti auditorům přináší odhadem tak 50 000 zákazníků. Ovšem zákazníků, které k nákupu nebude motivovat ani cena, ani kvalita, natož pak osobní potřeba produktu, ale státem nařízená povinnost.

To je jenom začátek. Právě žně by rovnítko mezi pojmy „blízké nule“ a „pasivní“ přineslo výrobcům rekuperačních jednotek, fotovoltaických či solárních panelů, tepelných čerpadel, tepelných izolací a samozřejmě dodavatelům všech souvisejících služeb. Ale vzniknou také problémy, ne-li hrozba úpadku pro producenty jiné. Například se ve světle „nuly“ jako zcela nevhodná jeví veškerá elektrická topná tělesa a do značné míry i plynová. Proto by se při kalibrování české energetické nuly nemělo zapomínat ani na tyto souvislosti. V případech, kdy se podnikání podporuje zákonnou povinností, je prostě vždy na místě ostražitost. Jistě nikoli náhodou se už dnes tak trochu počítá s potížemi na Hradě, kde nad námi stále bdí zarytý ekonomický liberál a nepřítel všech státních ingerencí.

V širším úhlu

Pokud to Unie míní vážně, pak bych pro dvacátá léta počítal s poměrně razantním ochromením bytové výstavby v celé Evropě! - takto (možná mylně interpretované) cíle EPDB II hodnotí Dušan Kunovský z Central Group. Nadšení nejsou ani architekti. „Povede to k tvarové či hmotové unifikaci. O to více se pravděpodobně bude experimentovat s barvami a materiály, aby novostavby byly alespoň něčím zajímavé,“ míní Tomáš Pavlík z ateliéru MS architekti s poukazem na to, že pasivní standard vyžaduje minimalizaci obálky, resp. vnější plochy budov. Ekonomové se zase obávají celkového poklesu cen „starých“ realit, ale upozorňují i na ošidnost situace, kdy na trhu budou budovy (prodávané a pronajímané) stavěné podle „starých“ standardů a ty „blízké nule“. Ty druhé samozřejmě budou nákladově a potažmo cenově přinejmenším nějakou dobu diskvalifikovány.

Pravdou ovšem je, že novostavby nejsou tak důležité, představují pouhé 1 % všech budov. A těch máme v Evropě požehnaně - zastavěná plocha představuje 24 miliard čtverečních metrů, což je v poměru k celkové rozloze kontinentu nikoli překvapivě nejvíce na světě. Šetřit na vytápění i jinde je proto na místě, jakkoli expremiér a nynější teplotařská celebrita Miroslav Topolánek nedávno upozornil na to, že redukce evropských energetických nákladů i třeba na polovinu by ve světovém měřítku přinesla úspory jen v řádu několika mála procent. Jsou totiž i jiná čísla. Třeba u nás jenom rezidence spotřebují odhadem 322 mil. GJ energie každým rokem a z toho 70 % představují dodávky tepla. Ve finančním vyjádření jde o 125 mld. Kč, takže jenom 20% snížení těchto výdajů by přineslo 25 miliard.

Cesta k úsporám nikdy není snadná, ale řídit novou výstavbu podle EPDB II v ortodoxním výkladu by bylo snad až moc komplikované. Naštěstí nejde jen o ni. Norma by měla mít dopad hlavně na energetickou úspornost všech rekonstrukcí, racionalizaci provozu (třeba instalací měřicí techniky či kontroly topných

systemů), akceleraci využívání obnovitelných zdrojů a také na zvýšení přísunu relevantní informací pro realitní trh v podobě energetických štítků či průkazů. Tady všude úspory nebudou tak rychle a spektakulární - ale právě tady leží těžiště implementace EPBD II do unijního energetického hospodaření.

Foto: Zuzka Slancová

17.05.2012 09:02, SF / Petr Bým